

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 30 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Łosik

Protokolant: Stażysta Agata Zbąszyniak

po rozpoznaniu w dniu 21 maja 2014r. w Poznaniu

połączonych spraw

1) z powództwa **T. P. (1)**

przeciwko **A. H., J. J., M. H.**

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

2) z powództwa **S. P. (1) i M. P.**

przeciwko **A. H., J. J., M. H.**

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

Uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda T. P. (1) czynność prawną dłużnika S. H. polegającą na odrzuceniu spadku po W. H. zmarłym dnia 17 maja 2012r., przy czym wierzytelność T. P. (1) w stosunku do dłużnika S. H. wynika z tytułu wykonawczego - prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 25 marca 2009r. w sprawie I ACa 848/08, którym zasądzono od dłużnika na rzecz wierzyciela kwotę 250.000zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 31 lipca 2007r. do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania w łącznej kwocie 37.600zł, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 2 kwietnia 2009r., którym zasądzono od dłużnika na rzecz wierzyciela kwotę 72zł tytułem kosztów postępowania klauzulowego; związanych z tym kosztów egzekucyjnych w kwocie 158,23zł i kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 1.800zł w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań – Stare Miasto w Poznaniu I. S. w sprawie Km 833/09 oraz prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 24 czerwca 2010r. w sprawie XVI K 112/10, którym zasądzono od dłużnika na rzecz wierzyciela kwotę 960zł.

Uznaje za bezskuteczną w stosunku do powodów S. P. (1) i M. P. czynność prawną dłużnika S. H. polegającą na odrzuceniu spadku po W. H. zmarłym dnia 17 maja 2012r., przy czym wierzytelność S. P. (1) i M. P. w stosunku do dłużnika S. H. wynika z tytułu wykonawczego - prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 6 grudnia 2011r. w sprawie XII C 708/09, którym zasądzono od dłużnika na rzecz wierzycieli kwotę 405.000zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 lipca 2007r. do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania w łącznej kwocie 27.467zł, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 24 stycznia 2012r., którym zasądzono od dłużnika na rzecz wierzycieli kwotę 6zł tytułem kosztów postępowania klauzulowego oraz prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 24 czerwca 2010r. w sprawie XVI K 112/10, którym zasądzono od dłużnika na rzecz wierzycieli kwoty po 960zł.

Zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz powoda T. P. (1) kwotę 14.217zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz powodów solidarnych S. P. (1) i M. P. kwotę 7.234zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Nakazuje ściągnąć od pozwanych solidarnie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 29.156zł tytułem kosztów sądowych, od obowiązku uiszczenia których powodowie zostali zwolnieni.

SSO Anna Łosik

Sygn. akt XII C 982/13

UZASADNIENIE

W dniu 17 maja 2013r. S. i M. P. wnieśli w pozwie skierowanym przeciwko A. H., J. J. i M. H. o uznanie za bezskuteczną w stosunku do nich czynności prawnej polegającej na odrzuceniu przez S. H. spadku po W. H. zmarłym w dniu 17 maja 2012r. wskazując, że ich wierzytelność w stosunku do dłużnika wynika z tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z 6 grudnia 2011r. (XII C 708/09) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z 24 stycznia 2012r. oraz wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu (XVI K 112/10) z 24 czerwca 2010r. Domagali się nadto zasądzenia solidarnie od pozwanych kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, z zastrzeżeniem, że spełnienie świadczenia przez jednego z nich zwalnia pozostałych. Powodowie wnieśli również o zabezpieczenie powództwa przez nakazanie wpisania w księdze wieczystej prowadzonej dla nieruchomości, której właścicielkami są pozwane ostrzeżenia o toczącym się postępowaniu, spisanie majątku po zmarłym W. H. i ustanowienie zbywania przedmiotów i praw nabytych przez pozwane w drodze dziedziczenia po zmarłym, a nadto domagali się zwolnienia od opłaty od pozwu.

W tym samym dniu pozew przeciwko A. H., J. J. i M. H. o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niego czynności prawnej polegającej na odrzuceniu przez S. H. spadku po W. H. zmarłym w dniu 17 maja 2012r. - wniósł T. P. (1) wskazując, że jego wierzytelność wynika z tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 25 marca 2009r. (I ACa 848/08) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z 2 kwietnia 2009r. i związanych z tym kosztów egzekucyjnych i kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań - Stare Miasto w Poznaniu I. S. (KM 833/09) oraz wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu (XVI K 112/10) z 24 czerwca 2010r. Domagał się nadto zasądzenia solidarnie od pozwanych kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, z zastrzeżeniem, że spełnienie świadczenia przez jednego z nich zwalnia pozostałych. Powód wniósł również o zabezpieczenie powództwa przez nakazanie wpisania w księdze wieczystej prowadzonej dla nieruchomości, której właścicielkami są pozwane ostrzeżenia o toczącym się postępowaniu, spisanie majątku po zmarłym W. H. i ustanowienie zbywania przedmiotów i praw nabytych przez pozwane w drodze dziedziczenia po zmarłym, a nadto domagał się zwolnienia od opłaty od pozwu.

Postanowieniem z 27 maja 2013r. Sąd oddalił wniosek T. P. (1) o zwolnienie od opłaty od pozwu.

Postanowieniem Sąd Apelacyjny w Poznaniu z 1 lipca 2013r. zwolniono T. P. (1) od opłaty od pozwu ponad kwotę 7.000zł.

Postanowieniem z 10 września 2013r. Sąd zwolnił M. i S. P. (1) od opłaty od pozwu.

Postanowieniem z 29 sierpnia 2013r. Sąd zabezpieczył powództwo zgodnie z żądaniem T. P. (1), a postanowieniem z 19 grudnia 2013r. Sąd zabezpieczył powództwo zgodnie z żądaniem M. i S. P. (1).

Pozwane domagały się oddalenia powództwa i zasądzenia kosztów postępowania według norm przepisanych.

Postanowieniem z 19 grudnia 2013r. obie sprawy (sygn. XII C 981/13 i XII C 982/13) zostały połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Sąd ustalił co następuje:

Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 25 marca 2009r. (I ACa 848/08) zmieniono wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z 7 maja 2008r. (XII C 1858/07) w ten sposób, że zasądono od S. H. na rzecz T. P. (1) kwotę 250.000zł z odsetkami ustawowymi od 31.07.2007r. do dnia zapłaty i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 19.700zł tytułem zwrotu kosztów procesu oraz 17.900zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

W dniu 2 kwietnia 2009r. wyżej opisanemu prawomocnemu wyrokowi nadano klauzulę wykonalności i zasądono kwotę 72zł tytułem zwrotu kosztów postępowania klauzulowego.

T. P. (1) skierował do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań - Stare Miasto w P. I. S. wniosek egzekucyjny celem wyegzekwowania wierzytelności w oparciu o wyżej wymieniony tytuł wykonawczy. Postępowanie zostało umorzone z uwagi na bezskuteczność prowadzonej egzekucji. Wierzyciel poniósł koszty egzekucyjne w kwocie 158,23zł. Koszty zastępstwa adwokackiego zostały ustalone na 1.800zł.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z 24 czerwca 2010r. S. H. został uznany za winnego tego, że w okresie od września do grudnia 2006r. w P. poprzez wprowadzenie w błąd T. P. (1) co do faktycznych możliwości spłaty pożyczki doprowadził pokrzywdzonego do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie 250.000zł działając na szkodę T. P. (1) tj. przestępstwa z art. 286 par. 1 kk w zw. z 294 par. 1 kk. oraz w okresie od września do grudnia 2006r. w P. poprzez wprowadzenie w błąd M. i S. P. (1) co do faktycznych możliwości spłaty pożyczki doprowadził pokrzywdzonych do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie 405.000zł działając na szkodę M. i S. P. (1) tj. przestępstwa z art. 286 par. 1 kk w zw. z 294 par. 1 kk. Jednocześnie Sąd zasądził na rzecz każdego z pokrzywdzonych kwoty po 960zł tytułem zwrotu kosztów ustanowionego w sprawie pełnomocnika.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z 6 grudnia 2011r. zasądono od S. H. na rzecz M. i S. P. (1) solidarnie kwotę 405.000zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 stycznia 2007r. do dnia zapłaty oraz zasądono od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 27.467zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Postanowieniem z 24.01.2012r. nadano prawomocnemu wyrokowi klauzulę wykonalności i zasądono od dłużnika na rzecz wierzycieli kwotę 6zł tytułem kosztów postępowania klauzulowego.

Postępowanie egzekucyjne zostało umorzone wobec bezskuteczności egzekucji.

W dniu 17 maja 2012r. zmarł ojciec S. W. H.. Do kręgu spadkobierców ustawowych po nim należeli: S. H. oraz pozwane - matka i siostry S. H..

W związku z tym, wierzyciel- S. P. (1) zainicjował postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym ojcu S. H..

W dniu 12 listopada 2012r. S. H. złożył przed asesorem notarialnym J. M. zastępcą notariusza W. K. oświadczenie o odrzuceniu spadku.

S. P. (1) dowiedział się o fakcie odrzucenia spadku przez S. H. w toku postępowania o stwierdzenie nabycia spadku - na terminie rozprawy w dniu 22 marca 2013r., kiedy to M. H. złożyła do akt kopię aktu notarialnego zawierającego oświadczenie S. H. o odrzuceniu spadku po ojcu. W tym samym dniu informację tę przekazał M. P. i T. P. (1).

Postanowieniem z 22 marca 2013r. Sąd Rejonowy w Gnieźnie stwierdził, że spadek po W. H. nabyły z mocy ustawy: A. H., M. H. i J. J. - każda w 1/3 części.

S. H. nie posiada żadnego majątku. W przeszłości dłużnik prowadził działalności gospodarczą wraz z M. J. (mężem pozwanej J. J.). Z ich powództw toczyły się postępowania z przeciwko kontrahentom.

W toku niniejszego postępowania S. H. przedstawił odpis nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z 7 lipca 2005r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie X GNc 381/05, zaopatrzonej kaluzją wykonalności, którym orzeczono, że Zakład Produkcyjno-Ushugowo-Handlowy (...). N., W. N., K. N., J. K. s.j. w G. ma zapłacić

na rzecz S. H. i M. J. solidarnie kwotę 683.008,04zł z odsetkami ustawowymi i kosztami postępowania. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z 15 lipca 2009r. w sprawie IX Gc 360/08 pozbawiono wykonalności nakaz zapłaty co do kwoty 253.839,60zł, która została zapłacona. Dłużnik wraz ze współnikiem dokonywali cesji wierzytelności wynikającej z opisanego nakazu zapłaty.

Z tytułu prowadzonej przez S. H. i M. J. firmy (...) prowadzonej w formie spółki cywilnej przysługuje wierzytelność względem upadłej spółki (...) s.j. w B. w kwocie 30.018,57zł, która z uwagi na stan masy upadłości, nie będzie mogła być zaspokojona w toku postępowania upadłościowego.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Poznaniu z 28 czerwca 2007r. w sprawie XI Gc 672/07 zasądzono od M. S. na rzecz S. H. i M. J. kwotę 14.968,91zł z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu. Wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań - Stare Miasto w P. z 13 lutego 2008r. w sprawie IX Gc 30/08 zasądzono od M. S. na rzecz S. H. i M. J. solidarnie kwotę 16.279,16zł z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu. Większość zasądzonych kwot została już wcześniej wyegzekwowana, a do egzekucji pozostało kilka tysięcy złotych.

Oprócz powodów - S. H. ma też innych wierzycieli. Jest dłużnikiem firmy (...), na rzecz której zasądzono od niego kwotę ponad 100.000zł oraz firmy (...) - ok. 40-50.000zł.

Wszelkie czynności egzekucyjne kierowane do różnych składników majątku S. H. okazały się bezskuteczne.

dowód: pisma Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Międzyrzeczu Ł. N. k. 190, 191, dokumenty w aktach sprawy Sądu Rejonowego w Gnieźnie o stwierdzenie nabycia spadku I Ns 935/12 w szczególności postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku z uzasadnieniem oraz protokół z rozprawy w dniu 22 marca 2013r., dokumenty w aktach sprawy karnej Sądu Okręgowego w Poznaniu XVI K 112/10 w szczególności wyrok z 24.06.2010r. z uzasadnieniem, dokumenty w aktach sprawy Sądu Okręgowego w Poznaniu XII C 708/09 w szczególności wyrok z 6.12.2011r. z uzasadnieniem, dokumenty w aktach sprawy Sądu Okręgowego w Poznaniu XII C 1858/07 w szczególności wyrok SA w Poznaniu z 25.03.2009r. z uzasadnieniem, postanowienie z 10.03.2010r. KM 833/09, nakaz zapłaty z 7.07.2005r. k. 223, wyrok SO z 15.07.2009r. k. 224, pismo syndyka z 10.05.2014r. k. 227, wyrok SR z 28.06.2007r. k. 206, wyrok SR z 13.02.2008r. k. 207, zeznania S. P. (1) k. 167, 193, zeznania M. P. k. 193, zeznania T. P. (1) k. 166, zeznania M. H. k. 166, 194, zeznania J. J. k. 193, zeznania świadka S. H. k. 228-230

Konstruując stan faktyczny niniejszej sprawy, Sąd oparł się przede wszystkim na dowodach z wyżej wymienionych dokumentów. Wszystkie te dokumenty, zarówno co do ich pochodzenia, autentyczności, rzetelności, jak i co do treści, nie były przez żadną ze stron kwestionowane.

Strona powodowa sprostowała obowiązkowi dowiedzenia, że przysługuje jej w stosunku do dłużnika wymagalna, konkretna wierzytelność, jak też, że dłużnik jest niewypłacalny w takim stopniu, że nie jest możliwe zaspokojenie strony powodowej.

Również i zeznaniom powodów należało przypisać walor wiarygodności albowiem w poszczególnych zakresach korespondują ze sobą oraz z przedłożonymi dowodami z dokumentów, są spójne, wzajemnie się uzupełniają, co dodatkowo przemawia za przyjęciem ich za wiarygodne i przekonujące.

Odnosząc się z kolei do dowodów zaoferowanych przez stronę pozwaną, to ograniczały się one do zeznań świadka - dłużnika S. H., który próbował on wykazywać, że przysługują mu określone wierzytelności, z których ewentualnie powodowie mogliby się zaspokoić. W ocenie Sądu dowód ten się nie powiódł, a z zeznań dłużnika wynika jedynie, że przysługują mu pewne wierzytelności na papierze, co do których jest nawet wątpliwe, że w dalszym ciągu jest ich właścicielem, a na pewno egzekucja tych wierzytelności jest nieskuteczna albo już wcześniej wierzytelności zostały częściowo wyegzekwowana. W kontekście informacji uzyskanej od Komornika co do bezskuteczności egzekucji z majątku dłużnika, Sąd ocenił dowód jako zgłoszony jedynie na potrzeby niniejszego postępowania.

Z kolei zeznania pozwanych niewiele wniosły do sprawy w zakresie potrzebnym dla jej rozstrzygnięcia, albowiem pozwane twierdziły, że nie posiadają żadnej wiedzy odnośnie majątku brata, jego zobowiązań, czy przysługujących mu wierzytelności. Abstrahując już od tego, że w ocenie Sądu zeznania te były niewiarygodne, nieszczerze i pełne sprzeczności oraz w wielu miejscach zupełnie nielogiczne, to stan świadomości co do możliwości pokrzywdzenia wierzycieli poprzez dokonanie czynności odrzucenia spadku, nie jest przesłanką konieczną z art. 1024 kc, o czym niżej w części rozważającej uzasadnienia.

Oddaleniu podlegał wniosek pozwanej o otwarcie rozprawy na nowo celem przeprowadzenie dowodu z dokumentu przelewu kwoty 305.000zł dokonanego przez pozwaną J. J. na konto S. H.. Po pierwsze dowód przelewu opatrzony jest datą 20 maja 2014r., a ostatnia rozprawa na której osobiście była obecna pozwana J. J. odbyła się dzień później, a zatem nic nie stało na przeszkodzie, aby stosowny wniosek dowody zgłosić. Na marginesie wskazać trzeba, że złożony dokument nie świadczy o tym, że dłużnik dysponuje majątkiem, albowiem okoliczność przelania mu środków przez pozwaną nie przekłada się wprost na stwierdzenie, że aktualnie te pieniądze są w jego posiadaniu. Wątpliwości budzi natomiast, dlaczego pozwana nie przekazała tych środków wierzycielom (wobec uprawomocnienia się wyroku w sprawie XII C 1868/11), tylko przelała je na konto brata.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 1024 § 1 k.c. jeżeli spadkobierca odrzucił spadek z pokrzywdzeniem wierzycieli, każdy z wierzycieli, którego wierzytelność istniała w chwili odrzucenia spadku może żądać, ażeby odrzucenie spadku zostało uznane za bezskuteczne w stosunku do niego według przepisów o ochronie wierzycieli w razie niewypłacalności dłużnika. Jak stanowi przepis § 2 tego artykułu, uznania odrzucenia spadku za bezskuteczne można żądać w ciągu 6 miesięcy od chwili powzięcia wiadomości o odrzuceniu spadku, lecz nie później niż przed upływem 3 lat od odrzucenia spadku.

Opisana regulacja uznaje zaskarżalność czynności dłużnika, jaką jest odrzucenie spadku tak jak każde innej czynności dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli. W tym zakresie zastosowanie znajdują przepisy o ochronie wierzycieli w razie niewypłacalności dłużnika (art. 527-533 kc) regulujące tzw. skargę pauliańską. Specyfika odrzucenia spadku i przesłanki zaskarżenia z art. 1024 kc powodują jednak, że przesłanki określone w art. 527 i n. kc ulegają pewnej modyfikacji. W stosunku bowiem do przepisów o ochronie wierzycieli w razie niewypłacalności dłużnika art. 1024 kc stanowi regulację szczególną.

Ochronie przewidzianej w opisanym przepisie podlega wierzyciel osobisty spadkobiercy, który spadek odrzucił w sytuacji, gdy jego majątek osobisty jest obciążony długami. Odrzucenie spadku powoduje, że pewne aktywa nie wejdą do majątku osobistego dłużnika, co jednocześnie uniemożliwi lub znacznie ograniczy możliwość zaspokojenia roszczeń wierzycieli. Odrzucenie spadku stanowi więc de facto działanie dłużnika mające na celu pokrzywdzenie wierzycieli, przy czym wierzyciel musi wykazać niewypłacalność dłużnika. Jeżeli stan majątkowy dłużnika jest taki, że wierzyciel może się zaspokoić z jego majątku osobistego lub też rzeczywisty spadkobierca wskaże wierzycielowi mienie dłużnika wystarczające do zaspokojenia jego roszczeń czy też sam zaspokoi wierzyciela (art. 530 kc) roszczenie z art. 1024 kc wierzycielowi nie przysługuje.

Sąd podziela prezentowany w literaturze pogląd, że nie jest konieczne, by dłużnik odrzucający spadek działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (art. 527 par. 1 kc), gdyż cały stan faktyczny wymagany do zastosowania art. 1024 kc jest określony w tym przepisie. Powyższe jest motywowane tym, że wprowadzanie dalszych przesłanek prowadziłoby do ograniczenia uprawnień wierzyciela, nieznajdującego uzasadnienia w istocie odrzucenia spadku oraz treści art. 1024 kc. (A. K., E. N., kom. do art. 1024 kc, Lex). Nie należy też do przesłanek zaskarżenia świadomość spadkobiercy wstępującego w prawa spadkobiercy odrzucającego spadek, iż odrzucenie nastąpiło z pokrzywdzeniem wierzycieli spadkobiercy pierwotnie powołanego. Świadomość rzeczywistego spadkobiercy nie ma znaczenia, nie stosuje się domniemania z art. 528 kc.

W niniejszej sprawie przesłanki wskazane w art. 1024 k.c. zostały spełnione.

Nie ulega wątpliwości, że powodowie są wierzycielami S. H. z tytułu udzielonej mu pożyczki. Niewywiązanie się przez dłużnika z obowiązku zwrotu kwot pożyczki, skutkowało wydaniem przez Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie wyroku z oraz wydaniem przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu w sprawie wyroku z

. Stosownie do treści art. 527 § 2 k.c. czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Biorąc pod uwagę, że przedmiotem zaskarżenia może być czynność prawna powodująca niewypłacalność dłużnika lub powiększenie jego niewypłacalności, w orzecznictwie sformułowano ogólną tezę, iż pokrzywdzenie wierzycieli powstaje na skutek takiego stanu faktycznego majątku dłużnika, który powoduje niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2001 roku o sygn. akt IV CKN 525/00, LEX nr 53110; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2004 roku o sygn. akt II CK 367/03, LEX nr 174173). W judykaturze przyjmuje się na ogół, że niewypłacalność dłużnika w rozumieniu art. 527 § 2 k.c. oznacza taki stan majątku dłużnika, w którym egzekucja nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej przeciwko temu dłużnikowi (wyrok SA w Warszawie z 19 listopada 1997 r., I ACa 737/97, Apel. W-wa 1998, nr 4, poz. 36; wyrok SN z 24 stycznia 2000 r., III CKN 554/98, LEX nr 52736). Dłużnik staje się niewypłacalny w wyższym stopniu również wówczas, gdy zaspokojenie można uzyskać z dodatkowym znacznym nakładem kosztów i pokrzywdzenie, o którym mowa w art. 527 § 2 k.c. powstaje również na skutek takiego stanu faktycznego majątku dłużnika, który powoduje niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2004 roku, sygn. akt IV CK 322/02). W ocenie Sądu odrzucenie spadku przez S. H., jest czynnością, w wyniku której doszło do pokrzywdzenia wierzycieli - powodów.

Pomiędzy czynnością prawną dłużnika, jego niewypłacalnością oraz pokrzywdzeniem wierzycieli zachodzi określony związek przyczynowy. Poprzez odrzucenie spadku dłużnik powodów stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż był przed dokonaniem czynności. W wyniku omawianej czynności prawnej odrzucenia spadku doszło do zmniejszenia wartości składnika majątku dłużnika, z którego istniała dla strony powodowej możliwość zaspokojenia wierzytelności przysługującej jej względem S. H.. Jak już wskazywano przy ocenie dowodów, pozwane nie wykazały, by istniał jakiś inny majątek dłużnika, z którego mogliby uzyskać zaspokojenie powodowie.

Wspominano już wyżej, że dla skuteczności powództwa nie jest konieczne, by dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Nie mniej jednak w ocenie Sądu w niniejszej sprawie S. H. doskonale zdawał sobie sprawę z tego, że odrzucenie spadku spowoduje, że ochroni on dziedziczony po ojcu majątek przed egzekucją. Wiedział, że określone aktywa nie wejdą do jego majątku i że z tego powodu wierzyciele będą mieli trudności z zaspokojeniem, a w konsekwencji nastąpi ich pokrzywdzenie. Wiedział też, że prowadzone jest przeciwko niemu postępowanie egzekucyjne.

Idąc dalej, dla skuteczności powództwa z art. 1024 kc nie ma też znaczenia stan świadomości spadkobierców, którzy zostali powołani do spadku i wstąpili w prawa spadkobiercy, który spadek odrzucił, co do tego, że czynność została dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli. Wobec powyższego nie ma znaczenia dla sprawy, czy A. H., M. H. i J. J. wiedziały, jakim motywem kierował się S. H. odrzucając spadek po ojcu.

Dodać należy tylko, że powodowie zachowali termin określony w art. 1024 k.c. Zaskarżona czynność dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela w rozpoznawanej sprawie miała miejsce 12 listopada 2012 roku, powodowie dowiedzieli się o odrzuceniu spadku w dniu 22 marca 2013r., natomiast oba pozwy zostały wniesione w dniu 17 maja 2013 roku.

Z uwagi na spełnienie wszystkich przesłanek z art. 1024 k.c. Sąd uwzględnił powództwo i uznał za bezskuteczną w stosunku do powodów czynność prawną odrzucenia spadku przy czym uznanie czynności za bezskuteczną ma służyć zaspokojeniu wierzytelności, przysługującej M. i S. P. (1) względem S. H., stwierdzonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z 6.12.2011r. w sprawie XII C 708/09, którym zasądzono od dłużnika kwotę 405.000zł wraz z ustawowymi odsetkami od 1 lipca 2007r. do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania w łącznej kwocie

27.467zł zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem z 24.01.2012r., którym zasądzono od dłużnika na rzecz wierzycieli kwotę 6zł tytułem kosztów postępowania klauzulowego oraz prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z 24 czerwca 2010r. w sprawie XVI K 112/10, którym zasądzono od dłużnika na rzecz wierzycieli kwoty po 960zł. oraz wierzytelności przysługującej T. P. (1) względem S. H. stwierdzonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 25 marca 2009r. w sprawie I ACa 848/08, którym zasądzono od dłużnika na rzecz wierzyciela kwotę 250.000zł wraz z ustawowymi odsetkami od 31 lipca 2007r. do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania w łącznej kwocie 37.600zł zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem z 2.04.2009r., którym zasądzono od dłużnika na rzecz wierzycieli kwotę 72zł tytułem kosztów postępowania klauzulowego, związanych z tym kosztów egzekucyjnych w kwocie 158,23zł i kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 1.800zł w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań - Stare Miasto w P. I. S. w sprawie KM 833/09 oraz prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z 24 czerwca 2010r. w sprawie XVI K 112/10, którym zasądzono od dłużnika na rzecz wierzyciela kwotę 960zł.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu zapadło na podstawie art. 98 k.c., przy przyjęciu, że strona powodowa wygrała proces. Stąd Sąd zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz T. P. (1) kwotę 14.217zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. Na wskazane koszty złożyła się opłata od pozwu w wysokości 7.000zł, zasądzone koszty zastępstwa procesowego powoda 7.200zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17zł.

Solidarnie na rzecz M. i S. P. (1) Sąd zasądził od pozwanych solidarnie 7.234zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. Na koszty te składały się: zasądzone koszty zastępstwa procesowego w kwocie 7.200zł i opłata skarbową od pełnomocnictwa 34zł.

Nadto Sąd nakazał ściągnąć od pozwanych solidarnie na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 29.156zł tytułem kosztów sądowych, od obowiązku uiszczenia których powodowie zostali zwolnieni (opłata sądowa, od której byli zwolnieni M. i S. P. (2) – 21.657zł i część opłaty, od której był zwolniony T. P. (2) – 7.499zł).

SSO Anna Łosik